

Renate Aasenhuis

Arkiv og dokumentasjonsforvaltning: en reise inn i Regjeringens digitaliseringsstrategi

Bacheloroppgave i Arkiv - og samlingsforvaltning

Veileder: Lars Christian Jenssen

Mai 2023

Renate Aasenhuis

Arkiv og dokumentasjonsforvaltning: en reise inn i Regjeringens digitaliseringsstrategi

Bacheloroppgave i Arkiv - og samlingsforvaltning
Veileder: Lars Christian Jenssen
Mai 2023

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap
Institutt for lærerutdanning



Kunnskap for en bedre verden

Innhold

Innledning:	2
Problemstilling;	4
Disposisjon:	4
Bakgrunn:	5
Digitaliseringsstrategien:	9
Norsk Arkivråds innspill til digitaliseringsstrategien	12
Digdirs statussjekk	13
Analyse:	17
Oppsummering/avslutning:	21
Litteraturliste:	22

Arkiv og dokumentasjonsforvaltning: en reise inn i Regjeringens digitaliseringsstrategi

Sammendrag:

Regjeringen kom i 2019 ut med digitaliseringsstrategi for det offentlige i perioden 2019-2025. Denne oppgaven stiller spørsmål til hvordan denne digitaliseringsstrategien har tatt hensyn til arkivfaglige faktorer, og fremhever viktigheten av å inkludere arkiv- og dokumentasjonsforvaltningsmessige hensyn i en slik strategi. Innsigelser fra arkivsektoren er at det generelt er for lite fokus på dokumentasjon og arkivering, og at dette bør være implementert allerede fra systemutviklingsstadiet. Det offentlige spiller en sentral rolle som lovgivende, standardsettende og rådgivende instans. Det vil derfor sette en viktig presedens dersom det offentlige inkluderer arkiv- og dokumentasjonsfaglige hensyn i sin digitaliseringsstrategi. Har offentlig sektor latt seg påvirke av arkiv og dokumentasjonsforvaltning i utformingen av deres digitaliseringsstrategi?

Innledning:

I Norge er vi blant de ledende nasjoner innen Europa i vår bruk av offentlige tjenester på nett, ifølge en undersøkelse utført av SSB angående husholdningers bruk av IKT i Norge (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2019, s. 5). Å eie en smarttelefon eller en annen form for smart-skjerm hjemme er ikke uvanlig, og vi blir stadig mer vant til å kunne utføre nødvendigheter via internett. Som forbruker i et land som ligger i toppsjiktet i bruk av ny teknologi øker også forventningene til våre myndigheter og deres tjenester. Her er det viktig at det offentlige balanserer både sine egne og brukerens behov og forventninger, i tillegg til å ivareta tilliten vi har til våre myndigheter.

Det er ikke lengre et spørsmål *om* man skal digitalisere, men hvordan få brukt teknologien til å effektivisere og forenkle i hverdagen til både brukere og ansatte i offentlige organer og virksomheter. Det er derfor aktuelt å se på Regjeringens digitaliseringsstrategi for offentlig sektor i perioden 2019-2025, «Én digital offentlig sektor». Denne oppgaven vil derfor handle om digitalisering i det offentlige og strategien for dette arbeidet.

Offentlighetsloven pålegger myndighetene krav om en transparent og redelig forvaltning som borgerne skal kunne få innsyn i. For at dette skal fungere i praksis må det finnes

dokumentasjon på arbeidet til det offentlige, som igjen blir tilgjengelig for den allmenne borger å ettergå i sømmene. Regjeringen har lagt fram en egen strategi for digitalisering av offentlig sektor, og i denne oppgaven skal denne strategien bli redegjort for og bli belyst i sammenheng med arbeid innenfor arkiv- og dokumentasjonsforvaltningens fagområde.

Digitalisering og ønsket om å bruke IKT til å forbedre og effektivisere arbeidsoppgaver er ikke noe nytt innen ABM-feltet. Slike tanker ble fremmet allerede ved Stortingsmelding nr. 22 (1999-2000), Kjelder til kunnskap og oppleving (ABM-meldingen). ABM-meldingen slo fast at Arkiv-, Bibliotek-, og Museums-sektorene måtte forsøke å utnytte IKT og den nye teknologien for å få utført sine arbeidsoppgaver mer effektivt, og for å nå ut til et større med materialet sitt som vil styrke demokratiet. Dette er fulgt opp i flere Stortingsmeldinger på ABM-feltet, blant annet St.meld. nr. 24 (2008-2009) Nasjonal strategi for digital bevaring og formidling av kulturarv og Meld. St. 8 (2018-2019) Kulturens kraft – kulturpolitikk for framtida.

Et annet viktig poeng i ABM-meldingen er at det er viktig å få dokumentert samfunnet vårt som utvikler seg i et hurtig tempo. Denne dokumentasjonen er viktig å ha både for vår generasjon om vi ønsker å gjenfinne informasjon eller bruke den som bevis/dokumentasjon, men også for de generasjonene som kommer etter oss. Hva vi gjorde, hvorfor og hvordan vi gjorde som vi gjorde er spørsmål de kan finne svar på i dokumentasjonen vi etterlater oss. Men det forutsetter at vi faktisk etterlater oss dokumentasjon. Og minst like viktig er det at dokumentasjonen er lesbar og med ivaretatt kontekst og metadata om hvor den oppstod, som vil hjelpe til med å ivareta autenticiteten og integriteten til materialet (Sataslåttén, 2017).

Ifølge senior rådgiver innenfor arkiv og informasjonsarkitektur (digital transformasjon) Olav Sataslåttén er det viktig å ha tankene på arkivdanningen allerede ved systemutviklingsstadiet. Sataslåttén har jobbet både innen Arkivverket og flere andre institusjoner, og har skrevet flere artikler om arbeidet. Hans artikkel «Forholdet mellom standarder, digital langtidsbevaring og tilgjengeliggjøring av elektroniske arkiv» i André Neergaards (red) bok Dokumentasjonsforvaltning og arkiv i det 21. århundre, nevner nettopp dette med viktigheten av å se helheten når man tenker arkivering (Sataslåttén, 2017, s. 191). Helheten vil si å ta med hele livsløpet til dokumentasjonen som elementer man bygger inn i systemutviklingen, allerede fra ide-bordet.

Det offentlige setter standarden for hvordan man skal holde arkiv, og skal fungere som referansepunkt for privatarkiver og øvrige dokumentasjonsforvaltere i samfunnet. Offentlig sektor skal gi ut strategiske dokumenter og forvaltningspraksiser, og bør derfor ta hensyn til helhetsvurderingen av arkivdanning når det utvikles systemer som skal ivareta arkiv og dokumentasjon.

Problemstilling:

Hvordan inngår arbeidet med arkiv og dokumentasjonsforvaltning i offentlig sektor i myndighetenes digitaliseringsstrategier?

Denne problemstillingen forutsetter en konkret gjennomgang av hva de enkelte strategiene går ut på, og en vurdering om dokumentasjonsforvaltning og arkiv har påvirket strategiene for digitaliseringen. De statuser som finnes på målene i strategien vil også nevnes, ettersom vi nå er halvveis i perioden strategien gjelder for. Dette blir et rent dokumentstudie (litteraturstudie) av Stortingsmeldinger, digitaliseringsstrategien, og rapporter som angår digitaliseringsstrategien til Regjeringen. Ingen intervjuer eller egne observasjoner ute i feltet inngår i oppgaven. Når begrepene «arkiv» og «arkiver» benyttes i denne oppgaven blir det i hovedsak referert til arkivene i offentlige virksomheter og kommuner som de danner og bevarer (ikke overlevert til Arkivverket/depot).

Disposisjon:

Denne oppgaven vil bestå av følgende deler; Innledning, problemstilling, bakgrunn, digitaliseringsstrategien, analyse og til sist en avslutning. Innledningen vil være oppløperen til problemstillingen som oppgaven skal ta for seg. Videre kommer det en bakgrunnsdel som tar for seg definisjoner på digitalisering og en kort forklaring om dette. Etter dette er det naturlig å ta for seg digitaliseringsstrategien i sin helhet, og supplere med innspill fra Norsk Arkivråd, Digidirs status på strategimålene og digitaliseringsrådet med deres erfaringsrapporter fra feltet. Analysen vil se på hvordan digitaliseringsstrategien kan og vil påvirke dokumentasjonsforvaltning og arkivering, og om den påvirkes av disse. Til slutt kommer en avslutning, som vil ta en oppsummering av oppgavens funn ut ifra problemstillingen.

Bakgrunn:

De siste 20 årene har samfunnets forhold til internett og datamaskiner forandret seg drastisk (Meld. St. 27 (2015-2016), s. 13). Internett som før var forbeholdt de som hadde økonomi til det, finnes nå over alt (til og med frie gjestenettverk). Både teknologien og brukerne blir stadig mer avhengig av internett. For det offentlige byr dette både på muligheter, og utfordringer. Det er ikke bare i Norge teknologisk transformasjon og medfølgende forventninger påvirker det offentlige; dette har vært gjenstand for debatt i flere tiår allerede på verdensbasis. På tidlig 2000-tall oppstod konseptet Digital Era Governance (DEG) innenfor New Public Management (NPM), som ifølge store norske leksikon forklares som en «fellesbetegnelse for en rekke prinsipper og metoder for organisering og styring av offentlig virksomhet» (Hansen, 2022). DEG innebærer i korte trekk at det offentlige står overfor nye utfordringer og raskt skiftende informasjonsteknologier og -systemer (Digital era governance, 2023). Wikipedia forklarer at de tre nøkkelementene innen DEG er reintegrering (myndighetene tar tilbake kontrollen over problemer, eksempelet de viser til er flyplass-sikkerheten i USA etter 11. september), behovsbasert utøving (forklares som omorganisering av myndighetene rundt distinkte klientgrupper) og digitalisering (handler om å transformere styresett ved å fullt ut utnytte potensialet internett og teknologien tillater).

Digitaliseringsstrategien, Én digital offentlig sektor, ble til som en videreføring av de viktigste prioriteringene Kommunal- og moderniseringsdepartementet kom frem til i stortingsmeldingen Meld. St. 27 (2015-2016) Digital agenda for Norge – IKT for en enklere hverdag og økt produktivitet. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har siden 2004 hatt det overordnede ansvaret for både utvikling av og organisering rundt IKT-politikken (Christensen, 2002, s. 81). Hensikten med digitaliseringsstrategien er å gi det offentlige en felles standard eller «bruksanvisning» til hvordan de kan håndtere både muligheter og utfordringer digitalisering bringer med seg. Det er meningen at digitalisering skal hjelpe sektoren med å forenkle, effektivisere, samarbeide og samhandle mer sømløst i tillegg til å være brukervennlig og forenklende for borgerne (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2019, s. 3).

Strategien legger vekt på hvor viktig digital transformasjon er, og det er meningen at den skal støttes både i den enkelte virksomheten og sektoren i sin helhet. I begrepet digital transformasjon legger de til grunn at virksomheter skal benytte teknologi til å endre praksisen

på hvordan de løser sine oppgaver (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2019, s. 7). Strategien sier videre at arbeidet med digitalisering ikke bare handler om hva som skal digitaliseres (innhold), men også om hvordan digitalisering kan bidra til effektivisering ved endrede og nyutvinnede prosesser å gjøre jobben på (arbeidsmetoder).

Digital transformasjon er heller ikke et nytt fenomen på arkivfronten, selv om de første offentlige meldingene om arkiv ikke bruker de ordene. Den første offentlige utredningen om arkiv kom allerede i 1987, og hadde navnet NOU 1987:35 Samtidens arkiver – fremtidens kildegrunnlag, Arkivverkets presserende oppgaver. Denne meldingen la grunnlaget for arkivloven som ble vedtatt i 1992, men først trådte i kraft i 1999. I denne meldingen nevnes det at det må jobbes mer og tettere med arkivskaper for å sikre dokumentasjon som er edb-lagret, men at hovedutfordringen fortsatt er papirarkiver frem mot årtusenskiftet. I løpet av 1990-tallet skjer det mye, og ordlyden er nå endret fra edb til IKT (informasjons- og kommunikasjonsteknologi). St.meld. nr. 22 (1999-2000) Kjelder til kunnskap og oppleving – om arkiv, bibliotek og museum i ei IKT-tid og om bygningsmessige rammevilkår på kulturområdet påpeker at det allerede er behov for rammevilkår for bruken av IKT, da alle tre sektorene har et tiltakende volum av digitalt skapt materiale og digitale kopier, som må tas vare på. De viser også til at IKT vil og bør påvirke arbeidsmetoder og prosesser både med tanke på å forenkle, men også tilrettelegging for bruk og langtidslagring.

Å finne *én* definisjon på digitalisering er vanskelig, det vil variere innenfor det området man snakker om. Hverken digitaliseringsstrategien eller stortingsmeldingen den bygger på (Meld. St. 27 (2015-2016) Digital agenda for Norge) tar for seg noen definisjon på digitalisering. Stortingsmeldingen benytter ordet digitalisering hele 278 ganger i løpet av 226 sider, uten å komme med en definisjon. Det beskrives bare som en prosess hvor man ved å benytte IKT og teknologi for å effektivisere og digitalisere tjenester og skal gjøre samhandling lettere. Heller ikke andre stortingsmeldinger på arkivfronten har kommet med en definisjon. Her beskrives digitalisering som dataregistrering og scanning av arkivmateriale (St.meld. nr. 22 (1999-2000), s. 44), at fysisk arkivmateriale må gjennomgå en digitaliseringsprosess for å innta et digitalt format som gjør langtidsbevaring enklere (St.meld. nr. 24 (2008-2009), s. 28).

I 2018 utga professor i rettsinformatikk Dag Wiese Schartum boken Digitalisering av offentlig forvaltning – fra lovtekst til programkode. Her har han definert at det ikke lenger holder å si at en virksomhet er digitalisert dersom den bruker datamaskiner eller andre digitale verktøy og

kommuniserer via forskjellige tjenester over internett (som skjemainnsending via nettside, chat eller epost f.eks.). Han legger i sin bok til grunn at de digitale hjelpemidlene må drastisk endre måten forvaltningen utfører sine oppgaver på, og spesifiserer de oppgavene som utføres ved hjelp av «automatisert rettsanvendelse» eksemplifisert av «automatiserte vedtaksprosesser» (Schartum, 2018, s. 30). Først da kan virksomheten pårope seg å være på god vei til å bli digitalisert. Dette gir assosiasjoner til det digitaliseringsstrategien kaller digital transformasjon.

Et annet syn på digitalisering kommer til uttrykk i 2021 fra Kristine Ask og Roger A. Søraa i deres bok Digitalisering – Samfunnsendring, brukerperspektiv og kritisk tenkning, som tar for seg begrepet digitalisering ut ifra en sosioteknisk forståelse. Sosioteknisk vil si at de ikke kun ser på det tekniske aspektet og teknologien, men inkluderer det sosiale elementet teknologien kan virke på og påvirkes av. De beskriver digitalisering som en sammensmeltning av både et sosialt og et teknisk element, hvor det teknologiske elementet innebærer opprettelse, utvikling, og prosessen med innføring av teknologien, mens det sosiale går ut på hvordan mennesker tar i bruk og benytter teknologien. Hvordan en teknologi tas i bruk trenger ikke samstemme med det utviklerne så for seg når de fant opp og produserte den. Digitisering er en form for teknisk endring, da dette er en prosess hvor verden oversettes til et format maskiner kan lese (Ask og Søraa, 2021, s. 33). Viktig å merke seg her er at Ask og Søraa beskriver digitisering som en av formene for digitalisering, og ikke som jamstilte begreper. Særlig innenfor arkiv-feltet er dette nyttig, da stortingsmeldinger på denne fronten benytter digitaliseringsbegrepet om prosessen å scanne inn og laste opp innhold på internettet, som Ask og Søraa mener egentlig er en prosess som tilhører begrepet digitisering.

Ask og Søraa advarer mot å se teknologien som det eneste svaret på komplekse samfunnsproblemer, dette kalles teknologisk fiks. De mener det er viktig å se at teknologien alene sjelden er svaret, og at den dessuten kan bringe med seg nye uventede problemer (Ask og Søraa, 2021, s. 30). Det er viktig å presisere at de er ikke skeptiske til teknologien som sådan, men til denne overdrevne troen på at teknologien alene kan fikse alle problemene. De påpeker at man ikke må overse behovet for å finne politiske løsninger som skal samhandle med teknologien, slik at man ikke ender opp med å behandle symptomer i stedet for å behandle sykdom (Ask og Søraa, 2021, s. 31).

Selv om ingen av eksemplene Ask og Søraa tar for seg i boken sin nevner arkiv eller dokumentasjonsforvaltning, ønsker jeg likevel å ta med et av de for å eksemplifisere tankegangen rundt teknologisk fiks. Et av deres eksempler er fortsatt høyst aktuelt etter et par år med koronapandemi og nedstengninger, og det er problemer rundt mental helse. Den teknologiske fiksen her blir å utvikle apper som skal fungere som en psykolog for brukerne, basert på AI (kunstig intelligens). Med å la appene være løsningen fortrenses politikken som tar for seg psykisk helse, det vil ikke anses som behøvelig med større finansiering og bedre tilbud på dette feltet. Ask og Søraa drar også inn et mer inkluderende arbeidsliv som en politikk som blir oversett her, for å havne utenfor arbeidslivet og det sosiale det bringer med seg er et viktig element (evt. årsak) når man snakker om helse. Dette eksempelet viser at man ikke lenger angriper problemet med spørsmål om hvilke midler og kompetanse man må benytte for å finne en løsning, men problemet blir omgjort til spørsmål om hvilken teknologi og på hvilken måte teknologien skal benyttes for å være løsningen (Ask og Søraa, 2021, s. 32).

Digitaliseringsstrategien:

Denne oppgaven inneholder ingen intervju, observasjoner eller annen kvantitativ metode. Oppgaven baserer seg på ren litteraturstudie av politiske dokumenter, innstillinger og statusrapporter. Et poeng med litteraturstudier er ifølge samfunnsvitenskapelige skribent Olav Dalland i hans bok Metode og oppgaveskriving, at det gir et «bredt spekter av opplevelser» ved å gjøre det på denne måten (2021, s. 203). Tanken var at dette hjelper å se digitaliseringsstrategien og dens formål/hensikt fra flere sider, ikke bare fra Regjeringen sin.

Hoveddokumentet er digitaliseringsstrategien for offentlig sektor; Én digital offentlig sektor. Selve strategien er utarbeidet fra Meld. St. 27 (2015-2016) Digital agenda for Norge – IKT for en enklere hverdag og økt produktivitet. Strategien oppgir seks mål og fem satsningspunkter for å sette i gang/oppnå disse målene. Hovedmålet er som navnet tilsier, at man skal oppfatte det offentlige som én digital sektor, og ikke i like stor grad se skille mellom nivåene (kommune, fylkeskommune og statlig). Disse vil følgelig bli gjennomgått punkt for punkt. Digitaliseringsstrategien tar også for seg status for hvor man er når den ble skrevet, og hvor man ønsker å komme. Disse vil ikke bli gjennomgått.

Det første målet er at «Offentlig sektor skal digitaliseres på en åpen, inkluderende og tillitsvekkende måte» (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2019, s. 8). Her vises det til at demokratiet er avhengig av en åpen, gjennomsiktig og inkluderende offentlighet, og at digitaliseringen skal fortsette i dette sporet. Det er viktig at digitaliseringen ikke skaper utrygghet, men at brukerne føler seg sikker selv om kommunikasjonen foregår over internett. Tilliten må opprettholdes.

Det andre målet er «Flere oppgaver løses digitalt, og som sammenhengende tjenester» (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2019, s. 8). Dette innebærer at arbeidsprosesser og metoder nødvendigvis vil måtte endres for å kunne løses lettere via digitalisering. Et slikt mål krever at det også blir mer sømløse og sammenkoblede tjenester, for at brukerne skal ønske å ta i bruk den digitale kommunikasjonen opp mot forvaltningen. Et slikt mål begrunnes også med en økonomisk faktor; digitaliseringen vil kunne gjøre besparelser for virksomheter ved automatisering og andre måter å digitalisere på. Tidsbesparelse ved at det er mer sammenhengende og samarbeidende tjenester til

brukerne, skal også være et godt poeng for å få brukerne til å velge digital kommunikasjon/tjeneste.

Dette bringer oss over på det tredje målet, «Alle innbyggere, næringsdrivende og frivillige organisasjoner som har evne til det, kommuniserer digitalt med offentlig sektor» (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2019, s. 8). Meld. St. 27 (2015-2016) (s. 40) viser til at her er målet at elektronisk/digital kontakt skal være førstevalget, for alle. Likeledes forventes det at forvaltningen på sin side legger til rette for nettbaserte tjenester som muliggjør at dette blir hovedmåten de kommuniserer på. Det er ikke satt krav om at dette skal være den eneste måten å komme i kontakt med forvaltningen på, men andre måter enn digitalt skal ikke være fokuset. Igjen trekkes brukervennlighet inn som et poeng, det må være enklest for brukerne å ta kontakt digitalt. Tjenestene må innby brukerne til å bruke den digitale inngangsporten.

Mål nummer fire er «Offentlig sektor utnytter potensialet i deling og bruk av data til å lage brukervennlige tjenester, og for å bidra til verdiskaping for næringslivet» (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2019, s. 8). Ønsket her er at dataen innhentes og lagres en gang, og kan gjenbrukes til å gjøre flere tjenester sømløse. For brukeren sin del skal dette sørge for at hen slipper å plotte inn samme informasjon flere ganger, som forhåpentligvis vil gjøre at tjenestene oppleves mer brukervennlige, helhetlige, enkle og tidsbesparende for brukerne.

Det femte målet er «Kommunale og statlige virksomheter bygger sine tjenester med utgangspunkt i et felles økosystem for samhandling» (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2019, s. 8). Et felles økosystem vil i denne sammenhengen si at man har felles plattformer, IT-arkitekturer, utvikling av tjenester og registre over data. Dette målet påvirker både mål en om inkluderende digitalisering av det offentlige, og mål to om sammenhengende tjenester. Ved at man har like plattformer og tjenestestruktur på IT-systemene sine er det fordeler både for de offentlig ansatte som skal arbeide med dette, og for brukerne som skal kommunisere med et offentlige om det være seg kommune, fylkeskommune eller stat. Igjen er samarbeid et stikkord for å få til dette, for å få til et felles økosystem må man prøve ut sammen, dele ideer, erfaringer, utprøvinger og annet viktig for systemutviklingens del. Man tenker ikke bare på nyutviklinger her, men også videreutvikling av eksisterende tjenesteplattformer. Dette vil føre til at man får en økonomisk fordel ved å dele kostnaden over flere virksomheter/sektorer, samt man kan oppnå tidsbesparelser med

samarbeid om systemutvikling. Hvis mange virksomheter tester ut samme system hver for seg uten at noen av de vet om det, kan man få mange fiaskoer som kunne vært unngått om de visste om planene til hverandre og samarbeidet om en felles test.

Sjette og siste mål er «Kommunale og statlige virksomheter henter gevinster fra digitalisering på en systematisert måte» (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2019, s. 8).

Økonomiske motiver som følge av trangere økonomisk situasjon over hele landet i samråd med økende forventninger fra både det offentlige og brukere utgjør noe av bakteppet. Men her tenkes ikke bare på gevinst målt i penger, både tidsbruk og tilfredshet er med i regnestykket. All digitalisering som kan være forenklende på noen som helst måte (enten for virksomheten eller brukerne) er sett på som en gevinst. Regjeringen sier også at samarbeid og samhold mellom sektorer vil styrkes av dette, og det anses som en stor gevinst for alle. De sier at det tidvis kan være utfordrende med løsning av oppgaver/tjenester som går på tvers av sektorer, og mener derfor samarbeid i tillegg til mer felles systemer og arbeidsprosesser vil kunne lette denne byrden.

Alle målene som er oppgitt over her kan virke litt høytsevendende eller lite konkretisert, slik at regjeringen har utpekt fem særlige satsningsområder for å sparke i gang digitaliseringsprosjekter. De prioriterte punktene er:

1. «Brukerne skal settes i sentrum gjennom utvikling av mer sammenhengende tjenester basert på viktige livshendelser» (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2019, s. 8). Regjeringen har utpekt 7 viktige livshendelser for å starte denne ballen, og de er; Få barn, alvorlig sykt barn, miste og finne jobb, ny i Norge, dødsfall og arv, starte og drive en frivillig organisasjon og til sist starte og drive en bedrift.
2. «Offentlig sektor skal samhandle bedre om digitale tjenester og effektivisere ressursbruken gjennom styrket samordning på tvers av forvaltningsnivåer og sektorer, og systematisk uthenting av gevinster fra digitalisering» (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2019, s. 8). Dette er en viktig forutsetning mener regjeringen, og viser til at Riksrevisjonens undersøkelse av digitalisering av kommunale tjenester som ble utført i 2015 viser markante forskjeller i digitaliserte tjenester som tilbys brukere mellom store og små kommuner (Meld. St. 27 (2015-2016), s. 57). For at alle skal ha lik tilgang og mulighet til å tilby digitalt førstevalg må styrket samordning til på samme forvaltningsnivåer i samme grad som på tvers av

dem.

3. «Data skal i større grad deles og gjenbrukes i offentlig sektor, og åpne data skal publiseres for innovasjon og verdiskaping i næringslivet» (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2019, s. 8). Det legges ikke skjul på at strategien anser deling av data som essensielt for å få sømløse tjenester på tvers av forvaltningen og sektorene. «Kun-en-gang»-prinsippet kaller de dette, og anses nødvendig for hele samfunnet (forskere, næringsliv ++) til å gjenbruke åpne data i nye sammenhenger. Private aktører oppmuntres til å benytte åpne data på nye måter for å hjelpe til med å utbedre tjenestetilbud.
4. «Nasjonal digital samhandling og tjenesteutvikling, fellesløsninger og felles arkitekturer, skal etableres i et helhetlig og overordnet styrt og koordinert økosystem» (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2019, s. 8). Tanken er ikke bare for nyutvikling av systemer og plattformer, men videreutvikling av eksisterende plattformer skal også føre til mer effektiv utnyttelse. Felles utvikling vil hjelpe til at man både som bruker og ansatt opplever det offentlige som én digital offentlig sektor. Kommunikasjon mellom forvaltningsorganer vil også tjene på dette, og en felles «standard» vil forhåpentligvis sørge for mer lik behandling/tjenestetilbud for alle. Et annet poeng med økosystemet er at det må være lett å få oversikt over hva som befinner seg i økosystemet, for lettere å kunne ta i bruk fellesløsningene.
5. «Samarbeid med privat sektor på digitaliseringsområdet skal styrkes for å oppnå bedre og mer effektive tjenester og for å legge til rette for innovasjon» (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2019, s. 8). Det private markedet kan ha prøvd ut, utviklet eller ha nye ideer om digitalisering som kan komme det offentlige til gode (og andre veien). Samarbeid vil derfor spare både tid og økonomi, og legge til rette for felles gevinster som systemer, tjenester, kommunikasjonsmetoder, brukervennlighet etc.

Norsk Arkivråd har kommet med innspill til digitaliseringsstrategien, ut ifra et arkiv og dokumentasjonsforvaltningsmessig perspektiv. De påpeker at arbeidsprosesser produserer dokumentasjon eller data som i de fleste tilfeller må tas vare på for muligheten til å gjenfinne for gjenbruk, bevisbenyttelse, etterprøvelse eller for annet formål. Denne dokumentasjonen

viser saksgang og beslutninger, og kan være livsviktig for enkeltmennesker og samfunn. Norsk Arkivråd synes digitaliseringsstrategien mangler fokus på dokumentasjonsforvaltningen. De etterlyser bedre sikring av dokumentasjonen som blir til i samarbeidsprosessene og løsningene som velges. Dokumentasjonsfangst må være på bordet allerede under ide- og utviklingsstadiet. De ønsker at ansvaret for å ta vare på denne dokumentasjonen og de valgte løsningene skal forvaltes av et utpekt organ, slik at ikke alle organene tar vare på hver sin versjon (slik at man totalt sett sitter igjen med mange eksemplarer av samme «sak»). De etterlyser også videreutvikling av Digitalarkivet for sikring og tilgjengeliggjøring av avlevert digitalt skapt materiale.

Bakgrunnen for at de etterlyser sikring av dokumentasjonen som arbeidsprosessene skaper, er at de mener det i liten (om i noen) grad er tatt hensyn til i dagens digitaliseringssituasjon. Det blir som regel en jobb de må ta i etterkant. «Virksomheten fornyer sine IT-systemer, mens ansvaret for virksomhetens dokumentasjon gjerne er overlatt til hver enkelt ansatt» (Norsk Arkivråd, 2018, s. 2). Dette fører til tidkrevende manuelle oppgaver som i tillegg krever at den ansatte bruker skjønn, og er hverken effektivt, forenkende eller god utnyttning av tidsbruk. De er også redd for at dette blir en lite prioritert oppgave, og at man derfor kan stå i fare for å miste viktig dokumentasjon. Norsk Arkivråd tar derfor til orde for å ha «innebygd arkiv» som mål, som også er visjonen til Arkivverket. Innebygd arkiv vil si at det i systemet/programmet man oppretter og behandler dokumentasjon i, automatisk tar vare på denne dokumentasjonen underveis i prosessen. Ansatte som jobber i systemene skal slippe å ta hensyn til dokumentene som produseres underveis, men stole på at systemet tar vare på det som er viktig. Dette vil være tidsbesparende og effektiv utnyttelse av digitalisering, og vil med det samme sikre at autentisiteten og integriteten til dokumentasjonen ivaretas. Som igjen er en viktig funksjon for arkiver i langtidsperspektiv, å være pålitelige bevis på hendelser.

Hvordan skal man følge med på statusen av disse målene? Digidir har dedikert egne sider på nettsiden sin til status på disse målene. Førstesiden viser alle 6 målene og ingen status, man må trykke seg videre på hvert enkelt mål for å se status for det spesifikke målet. Statusen bygger på flere ulike undersøkelser som gjøres årlig, og ut ifra disse spås påfølgende år. Nyeste statusvurdering er Digidirs prognoser for 2022 som bygger på resultater av undersøkelser gjort i 2021. Nedenfor vil Digidirs status for hvert enkelt mål bli gjennomgått.

Mål 1: Offentlig sektor digitaliseres på en åpen, inkluderende og tillitsvekkende måte.

Statusen for 2022 er vurdert av Digdir til å ligge midt på treet, samme som foregående år. Det påpekes at tilliten til det offentliges digitale tjenester er fallende, selv om den fortsatt er ansees som høy. Problem- og forbedringsområde er tilknyttet transparens og åpenhet, især å få inkludert de grupper av brukerne som er mindre kompetente digitalt (her nevnes blant annet eldre og personer med nedsatt funksjonsevne). Det er ønskelig å få tilpasset de digitale tjenestene bedre for å unngå at større grupper opplever «digitalt utenforskap» (Digdir, 2023).

Mål 2: Flere oppgaver løses digitalt, og som sammenhengende tjenester.

Dette målet havner også midt på treet for 2022. Digdir sier at det går i en positiv retning når det gjelder å levere mer digitale tjenester, men det gjenstår en bit for å få de sammenhengende. Nøkkeltallene viser at selv om det er økning i digitale tjenester, opplever ikke brukerne det som mer oversiktlig og sammenhengende i kommunikasjonen med det offentlige. En av utfordringene er derfor å få tjenestene mer sømløse og oversiktlige for brukere.

Mål 3: Alle innbyggere, næringsdrivende og frivillige organisasjoner som har evne til det, kommuniserer digitalt med offentlig sektor.

Her ser Digdir en bra men flat utvikling. De fleste tjenestene til det offentlige er godt tilpasset mobil og nettbrett, som undersøkelser viser at er brukernes foretrukne kommunikasjonsverktøy. Digdir viser også til undersøkelser som viser at til tross for dette, avhenger brukernes vilje til å kommunisere digitalt av kompleksiteten i situasjonen som er årsaken til kommunikasjonen. Dess mer komplekst, dess mindre ønske til å ta det digitalt. Dette er noe utviklere av tjenester og systemer må ta med seg videre for å oppnå mål om digitalt førstevalg.

Mål 4: Offentlig sektor utnytter potensialet i deling og bruk av data til å lage brukervennlige tjenester, og for å bidra til verdiskapning for næringslivet.

Status her er vurdert av Digdir til å være i en nedgående kurve, til tross for at koronapandemien viste oss at mulighetene (og nødvendigheten) til å både dele og gjenbruke data er rikelig. Det Norge må bli bedre på ifølge Digdir er å benytte disse delingene og gjenbrukene på en systematisk og ryddig måte som er bærekraftig over lengre tid. Å få til verdi i å gjenbruke åpne data ved å få til mer tilrettelagte tjenester er alle offentlige virksomheter dårlige på, men kommunene scorer lavest på skalaen. Digdir ser en stor

utfordring i at det har bygget seg opp en kultur hvor man ikke deler data mellom offentlige virksomheter heller, en ukultur rettere sagt.

Mål 5: Kommunale og statlige virksomheter bygger sine tjenester med utgangspunkt i et felles digitalt økosystem for samhandling.

Utviklingen er positiv melder Digdir, koronapandemien har vært katalysator for økt bruk av nasjonale fellesløsninger. I løpet av 2021 var økningen stor, både i direkte bruk av fellesløsningene og av tjenester som nyttiggjør seg av disse. Status for 2022 blir derfor satt til god. utfordringene ligger i at både private og offentlige skal koordineres i dette økosystemet, og de har forskjellige reguleringer, krav, ressurser, prinsipper og løsninger som skal tas hensyn til.

Mål 6: Kommunale og statlige virksomheter henter gevinster fra digitalisering på en systematisert måte.

Her har utviklingen vært litt flat, slik at målet blir vurdert til å ligge midt på treet. Digdir viser til at selv om man nå høster gevinst i form av bedre tjenester ut av digitaliseringen, er det et stykke å gå når det gjelder å få redusert bruken av ressurser. I undersøkelsene ser man at det jobbes for lite fokus- og målrettet mot å realisere gevinster i digitaliseringsprosjektene, bare et fåtall av de undersøkte i 2021 kan vise til redusert bemanning (12%) eller kostnader (22%) som følge av digitaliseringen.

Et annet verktøy virksomheter (private så vel som offentlige) har i digitaliseringsfasene, er det uavhengige organet Digitaliseringsrådet. Digitaliseringsrådet har vært i drift siden starten av 2016, da det ble oppnevnt av Kommunal og distriktsdepartementet (Digitaliseringsrådet (Norge), 2022). Rådet består av erfarne mennesker som har både lang og bred fartstid innenfor offentlig forvaltning. Digitaliseringsrådet gir fordomsfrie og uavhengige råd til ledere av virksomheter som spiller inn sine prosjekter, og det er lederne selv som velger hvilke problemstillinger, strategiske veivalg eller bekymringer rådet skal komme med anbefalinger for. Virksomheter benytter seg ofte av innleide konsulenter eller fagfolk i forbindelse med prosjekter, og digitaliseringsrådet kan være en god sparringspartner før man eventuelt henter inn slik ekspertise (eller i stedet for).

Rådet gir årlig ut egne erfaringsrapporter, mye basert på innspillene i prosjektene som meldes inn til digitaliseringsrådet. Her tar de med problemstillinger som er særlig aktuelle,

gjentakende eller som de anser å være starten på en trend. Gode innspill fra virksomhetene er tatt med, i anonymisert form. Erfaringsrapporten fra 2022 har tittelen «Samarbeid - fra ord til handling!», og har flere undertema; Samarbeid som plattform for fremtiden, hvorfor skal vi samarbeide? og korleis gå frå ord til handling? Det som utmerker seg i 2022 rapporten er at koronapandemien dras frem som et godt eksempel på at det er mulig å få til digitaliseringsprosjekter i samarbeid med andre virksomheter på kort tid. Dugnadsånden som ble utvist da nedstengningen av Norge ble et faktum, sørget for at digitaliseringen skjøt fart og samarbeidsprosjekter ble gjennomført på rekordtid. Vi husker vel alle hvor fort man plutselig kunne få prøvesvar på internett i stedet for å måtte ringe inn/bli oppringt, kompensasjonsordningene, smittesporingen og tekstmeldingene som gikk ut automatisk.

Foruten at krisesituasjoner i seg selv krever raske handlinger og lederne følte seg presset til å ta raskere beslutninger, ble det konkludert med at det var bedre å gjøre noe (prøve og feile) i stedet for å vente på de vanlige beslutningsprosessene. Rådsmedlemmene trekker frem smidig utvikling som en av suksessfaktorene for at prosjektene fikk kortere gjennomføringstid enn vanlig. Digitaliseringsrådet drister seg til å spørre om det kanskje skulle bli normalen. Smidig utvikling i samråd med å få til en kultur hvor «viljen til å gjøre rett overvinnes frykten til å gjøre feil» utpekes som videre anbefalinger (Digitaliseringsrådet, 2022, s. 9).

Analyse:

En ting er hva digitaliseringsstrategien rent faktisk sier med de ordene som er valgt, men det er like viktig hva den ikke sier eller hvilke ord den ikke bruker. For eksempel er ordet «arkiv» ikke nevnt én eneste gang i digitaliseringsstrategien, og bare ni ganger i løpet av Meld. St. 27 (2015-2016) som den bygger på (heretter referert til som Stortingsmeldingen). Bare to av disse ni gangene er i meningen arkiv eller dokumentasjonsforvaltning. «Et samspill mellom ansatte, arkivtjeneste, teknologer og forretningssiden i virksomheten er et godt utgangspunkt for å utvikle arbeidsprosessene og komme frem til nye løsninger» (Meld. St. 27 (2015-2016), s. 41). Her er arkivtjeneste nevnt som en del av en større sammenheng, som må ha et godt samspill for å utvikle gode og effektiviserende løsninger. Det er altså ikke nevnt noe om arkivering eller arkiver, men selve tjenesten er i alle fall likestilt med teknologien og ansatte. Norsk Arkivråd sitt innspill til digitaliseringsstrategien på litt over 2 sider inneholder «arkiv» hele 31 ganger - men 8 av disse er i forbindelse med navnet sitt, slik at det reelle tallet blir 23. Sammenligningsgrunnlaget blir muligens litt urettferdig siden de er en interesseorganisasjon som er spesialiserte på arkiv, men det er tatt med for å gi litt perspektiv.

Ordet «dokumentasjon» er brukt fire ganger i digitaliseringsstrategien, men kun en av disse refererer til betydning dokumentasjonsforvaltning. «Digitaliseringen krever gjennomgripende endringer i måten offentlig sektor utfører sine oppgaver på, og dermed også hvordan man sikrer og forvalter dokumentasjon» (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2019, s. 8). Her ser man at den ene gangen dokumentasjon nevnes, er det nærmest som i en bisetning. Det legges mer vekt på hva digitaliseringen vil si for effektivitet og omlegging av arbeidsoppgaver, enn å dokumentere arbeidsoppgavene og tilhørende dokumentasjon for ettertiden. Stortingsmeldingen nevner ordet «dokumentasjon» ni ganger, og av disse er det fem-seks tilfeller som er relevant til forvaltning av dokumentasjon. Norsk Arkivråds innspill bruker «dokumentasjon» hele 19 ganger, og alle er relevante til arkivering og forvaltning.

Til sammenligning er ordet «effektiv» nevnt 33 ganger i en eller annen form i strategien, i løpet av 52 sider. I løpet av Stortingsmeldingen på 226 sider er det nevnt hele 159 ganger. Altså nevnt på over halvparten av sidene, om man skal se på tallene alene. Hvis man ser på en Stortingsmelding innen arkivfeltet, vil man få et likt resultat? Her har jeg valgt å ta utgangspunkt i den nyeste jeg fant, Meld. St. 8 (2018-2019) Kulturens kraft – kulturpolitikk for framtida. I løpet av 95 sider brukes ordet «effektiv» 10 ganger. Sjekket for ordens skyld

opp de tidligere ordene vi har tatt for oss, og ordet «arkiv» brukes 36 ganger, «dokumentasjon» brukes 10 ganger. Ut ifra antall ganger ordet er brukt i de forskjellige meldingene, kan man se at fokuset deres er noe forskjellig. Norsk Arkivråd sitt innspill benytter «effektiv» fire ganger i løpet av de to sidene deres.

Et annet trend-ord er ordet «digital», som finnes hele 411 ganger i digitaliseringsstrategien. Tygg litt på den, 411 ganger i løpet av 52 sider. Stortingsmeldingen er ikke snauere, hele 1144 i løpet av 226 sider. Det er helt klart at ordet digital vil kunne finnes mye i dokumenter som handler om den digitale agendaen i Norge, men dette var i overkant av hva jeg forventet å finne. Til sammenligning er det i Meld. St. 8 (2018-2019) om kulturpolitikken i fremtiden nevnt 150 ganger på 95 sider. Norsk Arkivråd har nevnt ordet digital 26 ganger på sine to sider, men 5 av disse er i referanse til digitaliseringsstrategien slik at det reelle tallet blir 21.

Digitaliseringsstrategien mener at teknologisk transformasjon er viktig for å effektivisere og forenkle både for forvaltningen selv og brukerne. Ut ifra ordvalg og slik den er skrevet gir den inntrykk av å ha en overdreven tro på at teknologien alene er løsningen på problemene til forvaltningen. Noen vil kanskje dra paralleller til det som Ask og Søraa var inne på, med teknologisk fiks. Hvis man har på de arkivfaglige brillene mens man leser digitaliseringsstrategien, er det legitimt å være bekymret for at troen på effektiv og digitalisering i ett kan gå på bekostning av kvalitet og dokumentasjonen som skapes underveis. Det ser dessverre ut som det offentlige ikke har forstått hvor viktig det er med fokus på arkivdanning helt fra start, først og fremst med tanke på fangst og bruk av dokumentasjonen innad i organet/virksomheten. For det andre er det også viktig for langtidsbevaring videre i depoter, med tanke på at fremtidige generasjoner kan gå oss og tidligere generasjoner i sømmene.

Videre sier digitaliseringsstrategien at digitaliseringen vil bety at man må styrke informasjonssikkerheten og personvernet, dette må være så grunnleggende at det blir implementert fra starten av (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2019, s. 8). Det er interessant å se at sikkerheten til informasjonen og kildene (personvern) må sikres, mens det derimot står lite om selve arkiveringen og arkivet/dokumentasjonen. Her kan innvendes at ved å ikke nevne at arkiveringen også må implementeres fra starten av, viser man at en negativ tankegang om arkiv og dokumentasjonsforvaltning rår. Enten fordi man ikke har forstått viktigheten av arkiv og dokumentasjonsforvaltning, eller fordi man ikke har skjønnet at dette er

oppgaver som bør planlegges mens systemer utvikles, ikke som en etterpåklokskap. Ved at man ikke tenker på arkiveringen fra starten av, får man en oppgave som må gjøres (manuelt) i etterkant, og står ikke i samråd med tankegangen om den effektiviseringen, forenklingen og digitale transformasjonen som digitaliseringsstrategien ønsker å oppnå. Manuelle opprydningsprosesser i etterkant er hverken kostnad- eller tidseffektivt, og kan også påvirke hva som blir bevart og kvaliteten på det.

Det er interessant at innspillet til Norsk Arkivråds innspill til digitaliseringsstrategien i så liten grad har blitt hørt eller tatt med i betraktning, og deres ønske om innebygd arkivering er ikke nevnt med ett ord. Arkivverket anbefaler også innebygd arkivering som standard i nyere systemer, slik at for arkivfaglig sektor er ikke begrepet ukjent. Derimot kan man dra paralleller mellom tanken om at sikkerheten til informasjonen og personvernet som digitaliseringsstrategien ønsket å ha som en grunnleggende del allerede fra utviklingsstadiet, og tanken om innebygd arkivering som også må tenkes på helt fra start. Begge deler bør være obligatoriske allerede fra ide-stadiet i prosjekter.

Nå som man er halvveis i perioden digitaliseringsstrategien gjelder for, er det spennende å se på Digdir's statusrapporter om hvordan man ligger an. Interessant (oppmuntrende) å se at digitaliseringsstrategien setter brukeren i sentrum i mange av målene sine, fordi denne strategien kom ut før den nye sosiotekniske definisjonen på digitalisering som boken til Ask og Søraa innførte. Ut ifra statusen til Digdir kan det derimot se ut som det offentlige fortsatt har en vei å gå i digitaliseringsprosjektene sine på dette punktet, særlig for å få med alle brukere. De må også tenke mer sammenhengende i prosjektene sine, særlig med tanke på at brukerne skal finne løsningene og teknologiene mer sammenhengende og samarbeidende.

Ekstra interessant er det å sjekke digitaliseringsrådets erfaringsrapport for 2022, for å se om den finner mye av det samme som statusen Digdir har satt på målene i digitaliseringsstrategien eller om de har gjort seg andre erfaringer. Jeg kan ikke se at de har nevnt dokumentasjonsforvaltning eller arkiv med ord, men lekte litt detektiv inne på nettsiden deres over hva de har gjort det siste året, og der dukket det opp en arkivsak. I oktober 2021 ble digitaliseringsrådet oppsøkt av Patentstyret, som ønsket å diskutere hvordan de kunne gå frem på best mulig måte for å få på plass nye arkivløsninger. Det står ikke eksakt hva rådene gikk ut på, men det er nevnt at digitaliseringsrådet anbefalte å ha et tett samarbeid med Arkivverket, som er best utstyrt til å være foregangs på arkivfronten.

Det er nesten litt synd at digitaliseringsrådet ikke driver oppsøkende virksomhet, for her hadde mulighetene vært store til å få inn anbefalinger om dokumentasjonsforvaltning og arkivering som digitaliseringsstrategien ser ut til å mangle. Det virker til at virksomhetene som tar kontakt må stille de «rette» spørsmålene for å anbefalinger om arkivering, men man kan håpe det ikke er slik. Håper at de gir ut råd om dette selv om det ikke fremkommer av nettsiden og det som er delt der. Det som gir litt håp er at rådet anbefaler å sette sammen tverrfaglige team på prosjektene som blir spilt inn til de, som gir muligheter for at noen med arkivfaglig kompetanse kan havne i en posisjon til å påvirke dokumentasjonsforvaltningen i det spesifikke prosjektet.

Avslutning:

I denne oppgaven har vi sett at arbeidet med arkiv og dokumentasjonsforvaltning i offentlig sektor nesten ikke inngår i myndighetenes digitaliseringsstrategier. Ved å analysere ordene digitaliseringsstrategien har valgt å bruke ser man tydelig at ordene «arkiv» og «dokumentasjon» er ganske underrepresentert eller fraværende. Legger man dette sammen med at ord som «effektiv» og «digital» blir såpass hyppig brukt, kan dette indikere at teknologisk transformasjon som forenkler arbeidsprosesser er viktigst.

Skjevheten i fokuset kan være problematisk, fordi det kan tyde på at offentlig sektor undervurderer betydningen av arkivdanning og dokumentasjonsforvaltning i systemutviklingsfasen. Mangelen på implementering av arkivering fra tidlig i planleggingen kan føre til at man må ta manuelle opprydningsprosesser i etterkant. Dette er hverken tids- eller kostnadseffektivt som digitaliseringsstrategien har mål om å være, og det sikrer ikke kvalitet på dokumentasjonen som tas vare på.

Selv om digitaliseringsstrategiene vektlegger informasjonssikkerhet og personvern som grunnleggende elementer, er det bekymringsverdig at arkivering ikke blir nevnt på samme måte. Dette kan tyde på en negativ holdning til arkiv og dokumentasjonsforvaltning eller mangel på forståelse for deres betydning.

Det er positivt å se at digitaliseringsstrategien har erkjent betydningen av brukernes opplevelse i offentlige tjenester, og vektlegger behovet for enklere og mer sammenhengende digitale løsninger. Dette fokuset på brukeren kan være avgjørende for å øke villigheten til å ta i bruk digitale verktøy og tjenester. Samtidig er det beklagelig at strategien ikke har erkjent betydningen av fangst og forvaltning av dokumentasjon, som Norsk Arkivråds verdifulle innspill hadde mange gode synspunkter, argumenter og viste til praksiser på.

Ved å integrere de beste praksisene og perspektivene fra både brukerne og fagmiljøene, kan digitaliseringsstrategien oppnå en mer helhetlig tilnærming og legge et bedre grunnlag for en vellykket digital transformasjon i offentlig sektor.

Litteraturliste:

Ask, K. og Søråa, R.A. (2021) *Digitalisering. Samfunnsendring, brukerperspektiv og kritisk tenkning*. Bergen: Fagbokforlaget.

Christensen, T. mfl. (2002). *Forvaltning og politikk*. 4. utgave. Oslo: Universitetsforlaget.

Dalland, O. (2021) *Metode og Oppgaveskriving*. 7. utgave. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.

Digdir (2023) *Rikets digitale tilstand - Status på målene i digitaliseringsstrategien*.

Tilgjengelig fra: <https://www.digdir.no/rikets-digitale-tilstand/status-pa-malene-i-digitaliseringsstrategien/3478> (Hentet 14. april 2023).

Digitaliseringsrådet (2022) *Samarbeid - fra ord til handling!* Tilgjengelig fra:

<https://www.digdir.no/digitaliseringsradet/digitaliseringsradets-erfaringsrapport-2022/3995>
(Hentet 01. februar 2023).

Digitaliseringsrådet (Norge) (2022) i *Wikipedia*.. Tilgjengelig fra:

[https://no.wikipedia.org/wiki/Digitaliseringsr%C3%A5det_\(Norge\)](https://no.wikipedia.org/wiki/Digitaliseringsr%C3%A5det_(Norge)) (Hentet: 14. mai 2023).

Digital era governance (2023) i *Wikipedia*. Tilgjengelig fra:

https://en.m.wikipedia.org/wiki/Digital_era_governance (Hentet: 14. mai 2023).

Hansen, T (2022) New Public Management, i *Store norske leksikon*. Tilgjengelig fra:

https://snl.no/New_Public_Management (Hentet: 14. mai 2023).

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2019). *Én digital offentlig sektor Digitaliseringsstrategi for offentlig sektor 2019–2025*. Oslo.

Meld. St. 8 (2018-2019). *Kulturens kraft: Kulturpolitikk for framtida*.

Meld. St. 27 (2015-2016). *Digital agenda for Norge: IKT for en enklere hverdag og økt produktivitet*.

Norsk Arkivråd. (2018) Innspill til digitaliseringsstrategien. Tilgjengelig fra https://www.arkivrad.no/sites/arkivrad/files/user/Dokumenter/Arkivpolitisk_arbeid/norsk_arkivrad_innspill_til_digitaliseringsstrategien_20.12.2018.pdf (hentet 15.02.2023).

NOU 1987:35. *Samtidens arkiver – fremtidens kildegrunnlag, Arkivverkets presserende oppgaver.*

Offentlighetsloven. *Lov 19. juni 2006 nr. 16 om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd.*

Sataslåttén, O. (2017) Forholdet mellom standarder, digital langtidsbevaring og tilgjengeliggjórning av elektroniske arkiv, i André Neergaard (red) *Dokumentasjonsforvaltning og arkiv i det 21. århundre*, Bergen: Fagbokforlaget, s. 189 – 198.

Schartum, D.W. (2018) *Digitalisering av offentlig forvaltning – fra lovtekst til programkode.* Bergen: Fagbokforlaget.

St.meld. nr. 22 (1999-2000). *Kjelder til kunnskap og oppleving: Om arkiv, bibliotek og museum i ei IKT-tid og om bygningsmessige rammevilkår på kulturområdet.*

St.meld. nr. 24 (2008-2009). *Nasjonal strategi for digital bevaring og formidling av kulturarv.*

